2026-10-08

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
Sverige

Mikael Dubois
0702493238
mikael.dubois@tco.se

TCO:s yttrande över Sjukpenninggrundande inkomst för personer med inkomst av näringsverksamhet

S2026/01524

Tjänstemännens centralorganisation har givits tillfälle att yttra sig över promemorian *Sjukpenninggrundande inkomst för personer med inkomst av näringsverksamhet* (S2026/01524).

I promemorian föreslås det att sjukpenninggrundande inkomst (SGI) för egenföretagare som har inkomst av aktiv näringsverksamhet vid tidpunkten för försäkringsfallet ska baseras på det högsta av (1) överskott av verksamheten från det senaste beskattningsåret enligt beslut om slutgiltig skatt, eller (2) genomsnittet av beslut om slutgiltig skatt från de två föregående åren (9a och b §).

Promemorian innehåller också förslag för beräkning av SGI för personer som är kombinatörer vid tidpunkten för försäkringsfallet. För denna grupp föreslås det i promemorian att SGI av anställningen beräknas utifrån det högsta av historiska inkomster av anställning (12 månader bakåt) eller framåtblickande som idag. SGI av näringsverksamhet beräknas fortfarande utifrån dagens regler (9a§ andra stycket punkt 2, och 7b§). För egenföretagare med endast inkomst av näringsverksamhet vid försäkringsfallet, men som haft inkomst av anställning enligt det senaste beslutet av slutlig skatt, gäller dagens regler för beräkning av SGI utifrån inkomst av näringsverksamhet (9a§ andra stycket punkt 1).

Utöver förslag för beräkning av SGI för personer med enskild näringsverksamhet innehåller promemorian förslag på utökat rådrum avseende SGI-skydd för vissa personer som återvänder till Sverige.

TCO:s ställningstagande beräkning av SGI

Flertalet TCO-förbund har medlemmar som är egenföretagare. En relativt stor andel av dessa, omkring 36 procent, bedriver sin verksamhet i form av enskild firma. Inom branscher såsom kultur och media bedriver över hälften av förbundens medlemmar som är

egenföretagare sin verksamhet i form av enskild firma och har inkomst av näringsverksamhet.

Att regelverket kring beräkning av SGI är rättssäkert och förutsägbart även för dem med inkomst av näringsverksamhet är därför en viktig fråga för TCO. När TCO ställt frågor till tjänstemän som är egenföretagare om tryggheten från det allmänna socialförsäkringssystemet träder just beräkningen av SGI för dem med enskild firma fram som en central fråga.

Flertalet utredningar har på senare år utrett hur trygghetssystemen och de allmänna socialförsäkringarna kan stärkas för egenföretagare. TCO har aktivt bidragit till dessa utredningar och över lag ställt sig positiv till de olika utredningarnas förslag att vid beräkning av SGI utgå från egenföretagarnas historiska inkomster. TCO ser även positivt på att egenföretagarnas trygghet lyfts igen.

Trots ovanstående **avstyrker** TCO promemorians förslag av följande skäl:

För det första saknas i promemorians förslag en ”ventil” i form av en möjlighet att utgå från framtida inkomster. TCO har tidigare tagit ställning för en bakåtblickande beräkning av SGI som huvudregel, men med en möjlighet till framåtblickande beräkning när det påtagligt bättre stämmer överens med den försäkrades inkomstförlust. Avsaknaden av en sådan ventil kan leda till situationer där den försäkrade kan styrka framtida inkomstförluster men ändå vara hänvisade till tidigare inkomster som också kan vara inaktuella och alldeles för låga (eller för den delen: höga). Därtill kan det vara en viss eftersläpning av beslut om slutlig skatt, vilket kan leda till en situation där den försäkrade vet att ett kommande beslut om slutlig skatt utvisar en högre inkomst än det senast aktuella beslutet om slutlig skatt. Även i en sådan situation kan en ventil vara användbar och ge ett rimligare utfall för den enskilde.

Vidare torde en automatiserad beräkning enligt huvudregeln innebära att den största merparten av beräkningen av SGI för försäkrade med inkomst av aktiv näringsverksamhet kraftigt förenklas, vilket inte förtas av en ventil som möjliggör en framåtblickande beräkning baserad på väldefinierade underlag.

För det andra konstaterar TCO att promemorians förslag innebär att dagens regelverk för beräkning av SGI avseende inkomst av näringsverksamhet kvarstår för de som är kombinatörer vid försäkringstillfället, d v s som har inkomst av både näringsverksamhet och anställning. Då många tjänstemän som är egenföretagare är kombinatörer, särskilt inom branscher som kultur och media, kvarstår dagens svårigheter att beräkna SGI på inkomst av näringsverksamhet för dessa. Detta även om promemorian

föreslår nytt sätt att beräkna SGI avseende inkomst av anställning för denna grupp.

För det tredje konstaterar TCO att promemorians förslag innebär att egenföretagare med inkomst av näringsverksamhet som föregående beskattningsår även haft inkomst av anställning med minst 24 procent av prisbasbeloppet för detta beskattningsår, inte omfattas av den föreslagna beräkningen av SGI. Å ena sidan kan en sådan ordning förefalla rimlig då en tillämpning av den föreslagna huvudregeln kan leda till underförsäkring för försäkrade som åren innan försäkringsfallet huvudsakligen haft inkomst från anställning för att sedan huvudsakligen få inkomst från näringsverksamhet (här kan det motsatta också vara fallet: SGI för inkomst från näringsverksamhet enligt huvudregeln i kombination med framåtblickande beräkning av SGI från inkomst av anställning kan leda till överförsäkring). Å andra sidan innebär detta att egenföretagare som året före försäkringsfallet haft en inkomst av anställning (för 2025 på minst 14 112 kr) inte omfattas av den föreslagna beräkningen av SGI. Då många egenföretagare, även de som huvudsakligen får sin inkomst från näringsverksamhet, ofta kompletterar med kortare anställningar skulle detta innebära att dessa hänvisas till dagens regler för beräkning av SGI. Beslut att acceptera även kortare och högst tillfälliga anställningar kan därmed få långgående konsekvenser för den egna tryggheten, vilket inte framstår som rimligt. Här behöver förslaget vidareutvecklas så att egenföretagare med tillfälliga anställningar vid sidan om inte kvarstår i ett oförutsägbart regelverk, exempelvis genom en höjning av andelen av prisbasbeloppet som föranleder undantag från den föreslagna huvudregeln eller förtydligande av när anställning är att betrakta som bisyssla till att vara företagare.

TCO vill dock tydligt understryka att TCO:s avstyrkande av promemorians förslag inte innebär att TCO anser att förslagen saknar förtjänster. Att som huvudregel utgå från historiska inkomster har föreslagits av tidigare utredningar, och något som TCO ställt sig positivt till. Att promemorian också lyfter kombinatörers situation och ger förslag på hur SGI kan beräknas för dessa grupper är också positivt. TCO bedömer dock att föreliggande förslag måste utvecklas vidare och kompletteras med en framåtblickande ventil för att på ett ändamålsenligt sätt stärka tryggheten för egenföretagare.

TCO:s ställningstagande beräkning av SGI för vissa personer som återvänder till Sverige

TCO delar promemorians uppfattning att det är viktigt att reglerna för SGI inte utgör ett hinder för utlandstjänstgöring, och att i en tid med ökat internationellt samarbete - exempelvis inom ramen för

NATO – sådan tjänstgöring bör underlättas och uppmuntras. Att utöka rådrummet för personer som efter sådan tjänstgöring återvänder till Sverige för att uppfylla villkoren för SGI-skydd genom anmälan till Arbetsförmedlingen förefaller därmed högst rimligt. TCO **tillstyrker** därför promemorians förslag i dessa delar.

Therese Svanström	Mikael Dubois
Ordförande	Utredare